LÆRERNES pension

[paŋ'sjo'n]

Magasinet der holder dig opdateret om din pension

[TEMA]

VI SKAL HANDLE ANSVARLIGT I DAG OG HVER ENESTE DAG

INDHOLD

[paŋ'sjo'n]

VI TAGER ANSVAR NÅR VI INVESTERER, OM DET ER SOLENERGI ELLER MURSTEN I AARHUS. LÆS MERE I TEMAET. SIDE 5-13

Et lille guldæg vokser	**4**
TEMA: ANSVARLIGE INVESTERINGER	**5**
Vidste du det?	**14**
25 år med [pan'sjo'n]	**19**
Flotte karakterer fra medlemmerne	**20**
Kom til møde – også derhjemme	**21**
Rejsegilde og nye lejligheder	**22**

Vi skal sikre, at afkast og hensynet til samfundet går hånd i hånd, siger specialisten på side 12

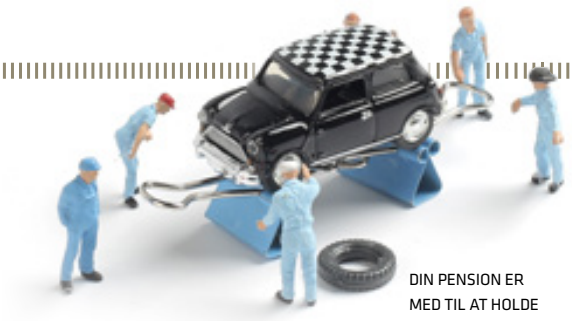

DIN PENSION ER MED TIL AT HOLDE DANMARKS ØKONOMI I BALANCE. SIDE 14

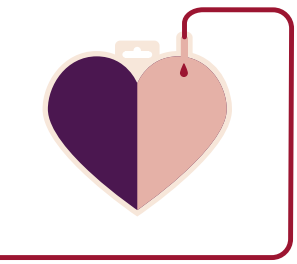

JEG SLOG TO VEJRMØLLER, FORTÆLLER JEANETTE, DER HAR VÆRET GENNEM ET KOMPAS-FORLØB OG BLEV HJULPET.

LÆS SIDE 16-18

HVIS IKKE VI GØR VORES DEL ALLE SAMMEN, SÅ FEJLER VI, SIGER FORMANDEN FOR LÆRERNES PENSION PÅ SIDE 6

HVEM ER VI?
Vi administrerer overenskomstpensioner for ca. 148.000 lærere. Derudover tilbyder vi dig og din husstand at supplere med en individuel pensionsordning hos os. Vi har som målsætning at sikre gode pensioner ved et godt, stabilt afkast og lave administrationsomkostninger.

LÆRERNES PENSION
Tuborg Boulevard 3
2900 Hellerup
Tel 70 21 61 31
Mail post@lppension.dk
CVR 17 10 65 89
www.lppension.dk

ANSVARSHAVENDE REDAKTØR
Steen Schouenborg

REDAKTØR
Morten Skjerk

FOTO
Henrik Bjerg, Nana Reimers
Anne Mie Dreves, Claus Bonnerup,
Jeppe Gudmundsen-Holmgren
og Panthermedia

DESIGN OG TRYK
OTW A/S

FSC www.fsc.org MIX Papir fra ansvarlige kilder FSC® C134744

NORDISK MILJØMÆRKNING 541 TRYKSAG 474

VI BESTRÆBER OS PÅ AT VÆRE MILJØBEVIDSTE OG BENYTTER ET PAPIR TIL VORES MEDLEMSBLAD, SOM HEDDER MUNKEN POLAR. DET ER FREMSTILLET AF 30% GENBRUGSFIBRE OG 70% NYE FSC GODKENDTE FIBRE. BLADET BLIVER PRODUCERET MED VEGETABILSK BASEREDE TRYKFARVER PÅ ET EMAS CERTIFICERET TRYKKERI.

"Pension... det er en form for frihed, så man kan passe sine egne interesser.

Min far er på pension; han går og hygger sig, laver mad, de små ting.

Det er vigtigt at holde sig i gang, så man ikke forfalder, det betyder meget for mig."

[FREDERIK, 31 ÅR]

Et lille guldæg VOKSER

Når Lærernes Pension investerer dine sparepenge, tilstræber vi altid at sprede investeringerne på mange forskellige aktivklasser og lande, så der er mindre risiko for store tab, hvis markederne udvikler sig anderledes, end vi har forventet. Man kan sige, at vi ikke lægger alle æg i samme kurv.

MERE VIDEN
Læs meget mere om Lærernes Pensions investeringer på lppension.dk/vores-investeringer

INVESTERINGER

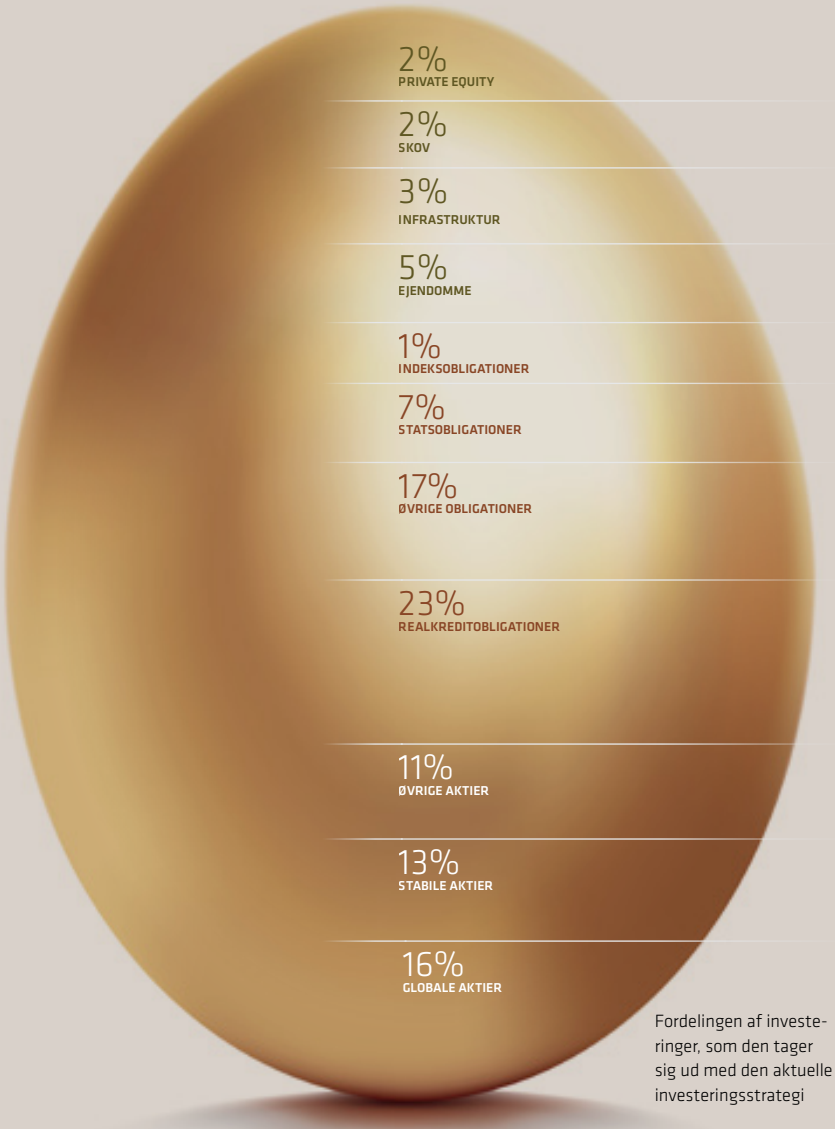

Fordelingen af investeringer, som den tager sig ud med den aktuelle investeringsstrategi

Rammerne for hvordan Lærernes Pensions investeringerne skal fordeles i de forskellige aktivklasser – vores investeringsstrategi – bliver revideret af bestyrelsen en gang om året for en femårig periode.

En af aktivklasserne er private equity; det er aktier i virksomheder, som ikke er børsnoterede aktier, og de udgør knap tre procent af de samlede investeringer. Igennem de seneste syv år har afkastet på private equity i gennemsnit været på 12 procent. Til sammenligning har investeringer i de noterede aktier, altså i virksomheder, der er børsnoterede, været på 7,7 procent.

Større risiko og mere arbejde

Man kunne undre sig over, at ikke en større andel af investeringerne er anbragt i klassen private equity, når nu afkastet er så højt. Men det er der flere gode grunde til:

"Det skyldes for det første, at risikoen er relativ høj i denne aktivklasse. Her er typisk tale om virksomheder, som er i en udviklingsfase, med den usikkerhed der følger med. Desuden er investeringerne illikvide, hvilket betyder, at når først man har foretaget en investering, så kan det tage tid at komme ud af den igen, fordi man ikke bare kan sælge sine aktier på en børs. Den illikviditets risiko skal vi ikke tage på en for stor del af investeringerne." siger chef for Alternative Investeringer i Lærernes Pension, Helle Ærendahl Heldbo, og fortsætter.

"For det andet er det et større arbejde at investere i mindre, unoterede virksomheder, end det er at investere i børsnoterede aktier og obligationer. Vi er nødt til at sætte os ind i flere detaljer om investeringen, og vi skal derfor opnå et højere afkast for, at den indsats betaler sig."

Årsagerne til, at der trods risici har været et højt afkast over en årrække nu, forklarer Helle Ærendahl Heldbo med, at "Verdensøkonomien har vokset i den periode. Det har man også mærket på de børsnoterede aktier, men vækstpotentialet er større i de små og mellemstore – unoterede – virksomheder." ■

Grønt eller ansvarligt eller bæredygtigt eller...

Klima og ansvarlighed er centrale begreber i tiden og derfor naturligvis også i Lærernes Pension. Vi har i mange år haft et etisk kodeks, vi har haft retningslinjer for skat, for vores byggerier og for meget andet.

Fra og med denne sommer har vi samlet det meste i en politik for ansvarlige investeringer. At vi har en politik, betyder ikke, at vi er i mål, blandt andet fordi vi også flytter målet, men vi er på vej.

I dette blad kigger vi på nogle aspekter af vores ansvarlige investeringer. Solceller i Afrika, retningslinjer for vores byggerier, vores CO2-aftryk m.v.

Det er bestyrelsen, der vedtager politikken, men der er også debat med det Medlemsforum, som alle medlemmer kan stille op til og stemme til. Nogenlunde samtidig med, at dette blad lander i din postkasse, diskuterer Medlemsforum en stribe konkrete spørgsmål, som bestyrelsen gerne vil have input til.

MERE VIDEN
Du kan blive klogere på Lærernes Pensions ansvarlige investeringer på lppension.dk/vores-investeringer

»

[TEMA]

Gordon Ørskov Madsen har siddet i bestyrelsen i Lærernes Pension siden 2010, så selv om han er ny formand, er han langt fra ny i bestyrelsen.

Vi har jo hele tiden fremtiden for øje

”Pension handler jo dybest set om at se 30-40-50 år ind i fremtiden, hele tiden, og netop derfor er vi også nødt til at handle ansvarligt i dag og hver eneste dag”.

Gordon Ørskov Madsen blev ikke kun formand for Danmarks Lærerforening, da Anders Bondo Christensen gik af, men også for Lærernes Pension.

”Vi har dybest set én eneste opgave: at sikre lærerne den bedst mulige pension. Men i samme øjeblik, vi siger det, så kan vi i dag ikke undgå at tale om en bæredygtig pension. Vi står over for en meget alvorlig klimakrise, så vi er i høj grad nødt til at tænke over, om de penge vi investerer, gør noget godt eller skidt for fremtiden samtidig med, at de også skal give et godt og stabilt afkast”.

Vi skal alle gøre vores del

”I 'gamle dage' - som jo begynder med i går – var tingene på nogle måder enklere, fordi det alene handlede om at finde de investeringer, der ville give det bedste afkast, samtidig med at vi undgik risiko for tab. Men ikke mindst siden Paris-aftalen fra 2015 har det stået klart for enhver, at vi samtidig er nødt til at forholde os til, om vores adfærd gør noget godt eller noget skidt for klimaet. Ingen kan redde klimaet alene, men hvis vi ikke gør vores del alle sammen, så fejler vi.

Vi er i gang, og vi har travlt. På samme tid skal vi gøre det ordentligt, for det nytter ikke at vi kaster penge efter investeringer, som lover guld og grønne skove, men når det kommer til stykket, så er de hverken særlig grønne eller gavnlige for klimaet.

Vi har i mange år haft et etisk kodeks, der styrer, hvad vi kan og vil investere i. De senere år har vi mere og mere målrettet skærpet det, så klima fylder en større del. For vi ønsker at påvirke selskabernes konkrete handlinger, og det er blandt andet synligt ved, at vi er i gang med at udfase investeringer i olie-, gas- og energiselskaber, medmindre de er i gang med en omstilling, der er forenelig med Paris-aftalen.

Nu har vi taget et større skridt og vedtaget en egentlig politik for ansvarlige investeringer, som rummer det etiske kodeks, og samtidig samler vores holdning på andre områder. For eksempel om bæredygtighed i vores boligbyggerier samt hvordan vi håndterer skattespørgsmål”.

Tilfredse medlemmer er ingen selvfølge

Lærernes Pension har ligget i toppen af flere undersøgelser, når fx Wilke eller FinansWatch/EY har sammenlignet medlemstilfredshed eller loyalitet blandt medlemmerne af pensionsselskaber.

Og en intern undersøgelse af medlemmernes tilfredshed indeholder også mange plusser i karakterbogen for Lærernes Pension. Læs mere om den her i bladet på side 20.

”Vi ligger godt, både i de eksterne undersøgelser og i vores egen, og det er naturligvis dejligt, at vores medlemmer generelt set er glade. Men det gør jo ikke, at vi tror, at så kan vi hvile på laurbærrene. Vi skal konstant bestræbe os på at være relevante for vores medlemmer.

Det handler naturligvis om at sikre en god depotrente og en ordning, der dækker de situationer, medlemmerne kan komme ud i. Og det handler om, at de oplever at blive behandlet på en professionel og kompetent måde, når de er i kontakt med os. Vi har i de senere år skruet op for indsatsen over for de medlemmer, der af forskellige grunde ikke kan holde til at arbejde, hvad enten det skyldes fysisk nedslidning eller fx stress. At få en invalidepension er naturligvis en god sikkerhed i sidste ende, men hvis vi kan støtte et medlem, der gerne vil blive på arbejdsmarkedet, så er det jo både godt for den enkelte og for fællesskabet”. ■

»

[TEMA]

Solene

til et solrigt

Med omkring 40 millioner kroner er lærerne med til at udvikle brugen af solenergi i Afrika; et kontinent, der er plaget af mange udfordringer og problemer. Nogle af problemerne er en mildt sagt svingende forsyning af strøm, og at store dele af den strøm, der rent faktisk bliver produceret, produceres ved afbrænding af kul eller olie.

SOLENERGI
Det afrikanske kontinent rummer

40

procent af hele verdens potentiale for solenergi

Sammen med A. P. Møller Capital har Lærernes Pension investeret i selskabet Lumika, der tilbyder virksomheder stabile elforsyninger baseret på solenergi. Samtidig producerer solcellerne strøm til en pris, der typisk ligger 20-40 procent under virksomhedernes hidtidige omkostninger.

For små og mellemstore virksomheder i Sydafrika betyder Lumika, at de vil kunne få dækket deres energibehov billigere og renere, da man her bygger installationer, der typisk er i størrelsesordningen 0,5 til 1 MW.

I andre dele af Afrika, blandt andet Senegal og Egypten, er selskabet i gang med at udvikle

rgi kontinent

solcelle-kraftværker i en noget større kaliber, hvor man typisk når op på 30-70 MW pr. installation. De er blandt andet målrettet energitunge virksomheder inden for minedrift og cementproduktion.

Sol i stedet for kul

Selv om Sydafrika er det mest industrialiserede land i Afrika, er der langt til danske eller europæiske standarder. Omkring 70 procent af elproduktionen er baseret på kulkraft, og samtidig må man jævnligt afkoble dele af elnettet, fordi man ikke kan producere el nok til at dække behovet.

Nok er det afrikanske kontinent så stort og så solbeskinnet, at det rummer 40 procent af hele verdens potentiale for solenergi, men ind til videre udgør solpaneler i Afrika blot omkring en enkel procent af den samlede mængde solpaneler i verden, så der er store muligheder for udbygning og vækst.

Lumika starter ikke fra bar bund, da en del af investeringen går til at købe sig ind i et sydafrikansk selskab, TFS, der i forvejen har erfaringer med at bygge solcelle-værker i Sydafrika.

Jobs og lavere CO2

Ud over at reducere CO2-udledning ved at producere el uden fossile brændstoffer, så skaber projekterne også arbejdspladser lokalt, naturligvis især i anlægsfasen, men der er også behov for en fast stab i forbindelse med driften. Og så viser opgørelser fra Verdensbanken, at der er en meget mærkbar indirekte jobskabelse i Afrika, som typisk er med en faktor 20. ■

BRANCHEN sætter standard

Brancheorganisationen for pensionsselskaber og forsikringsselskaber har her i september 2021 lanceret en fælles standard for, hvordan medlemsselskaberne skal opgøre deres klimaaftryk. Det får betydning for selskabernes årsrapporter for 2021.

Det betyder, at man lettere vil kunne sammenligne de enkelte selskaber og deres klimaaftryk, fordi selskaberne skal opgøre det på samme måde.

"Vi synes det er et rigtig godt initiativ at finde fælles fodslag for, hvad og hvordan vi kan oplyse om vores indsatser i forhold til klimaet. Derfor har vi også prioriteret at deltage i udviklingen af standarden. Nu arbejder vi på højtryk for at få det implementeret i systemerne og fremskaffe al den data, der er brug for", siger Katrine Graabæk Mogensen, der som repræsentant for Lærernes Pension har været med til at udvikle standarden.

Den standardiserede måde at opgøre klimaaftrykket på drejer sig både om klimapåvirkningen fra milliardstore investeringer, og helt ned til papirforbruget ved at drive selskabet.

Det har også fokus i brancheforeningen Forsikring & Pension, hvor administrerende direktør Kent Damsgaard siger: "Vi skal alle sammen bidrage til at bekæmpe de globale klimaforandringer, og vi går nu forrest som branche og skaber transparens om vores klimatryk. Vi er landets største investorer, og det forpligter os naturligvis, og derfor har vi udarbejdet en branchehenstilling, der både ser på vores daglige papirforbrug, om vi kører lavemissionsbiler og så de store elementer som vores investeringsområder". ■

»

[TEMA]

VI PASSER PÅ KLIMAET

– også når vi bygger

Lærernes Pension er i gang med et egentligt bæredygtighedsmanifest, når det gælder vores byggerier. Fra vores allerførste byggerier har vi haft fokus på at bygge energirigtigt og med gode materialer, og i dag er vi ved at samle hele vores indsats i et bæredygtighedsmanifest for vores ejendomme.

Manifestet skal bruges til, at vi selv kan styre efter det, og at vores samarbejdspartnere ved, hvilke krav og forventninger vi har til byggerierne.

"Vi skal finde vores egen vej. Den er ikke statisk og vil naturligvis variere efter det enkelte projekt", siger ejendomsdirektør Henrik W. Mogensen, "så vi vælger en sti med valg og fravalg, hvor det giver mening", siger han.

Noget af det, Lærernes Pension konkret har gjort, er at melde sig ind i "Green Building Council Denmark". Det er den organisation, der står for at certificere byggerier ud fra deres bæredygtighed.

En DGNB certificering af en ejendom er et bæredygtighedsstempel på, at ejendommen lever op til en række skærpede krav til bæredygtighed, som dækker over sociale, økonomiske, miljømæssige, tekniske og procesmæssige faktorer.

Alle vores igangværende byggerier er mærket med DGNB Guld. Det lyder fint, og vi er stolte af det. Retfærdigvis skal tilføjes, at Guld ikke er det fineste, for faktisk kan man også opnå Platin, men der er grunde til, at vi 'nøjes' med Guld.

"Det vil ofte være uforholdsmæssigt dyrt at opnå Platin, uden at man samtidig opnår den helt store forskel i forhold til Guld. Det vil desuden betyde, det kan blive svært at opnå et afkast af ejendommene, da det vil være svært at leje dem ud til en højere leje end andre i området", siger senior projektleder Maria Mørch.

DGNB-ordningen er blevet udvidet med en særlig 'Hjerte-DGNB', hvor man især fokuserer på det nære for beboerne: trivsel og indeklima, som vi også er opmærksomme på.

Vi arbejder for at sikre og understøtte lærlinge og praktikpladser på vores byggeprojekter, og at man følger danske overenskomster.

Man regner med, at 40% af verdens CO_2-udslip stammer fra byggeriet. Det er både ved produktion af byggematerier, ved selve byggefasen samt ved brugen af bygningerne, for eksempel i forbindelse med opvarmning af boligerne, el-forbrug og vandforbrug. Det er ikke faktorer, man kan gøre så meget ved i byggefasen, ud over selvfølgelig at sørge for god isolering, lavtforbrugende hvidevarer og lignende.

Ved selve byggeriet er det især cement, der er den store synder. Cement indgår i stor stil i beton og andre byggematerialer, og det kræver rigtig meget energi at fremstille cement. Der bliver naturligvis forsket meget i at mindske brugen af cement, blandt andet ved genbrug

OGSÅ I NØRRESUNDBY

Ud over de fire byggerier i Risskov, er vi også i gang med to byggerier af i alt 267 lejligheder i det nye kvarter Stigsborg Have i Nørresundby lige nord for Aalborg. De to byggerier er naturligvis også præcertificeret med DGNB Guld.

af beton, men det er ikke i sig selv noget, Lærernes Pension kan gøre noget ved.

På byggepladserne i fx Risskov ved Aarhus, hvor Lærernes Pension bygger, gør entreprenøren meget ud at sortere affaldet i forbindelse med byggeriet. Det er en af forudsætningerne for at kunne genanvende materialerne.

Lærernes Pensions bæredygtighedsmanifest gør blandt andet, at vi kan tilrette processerne i forbindelse med vores byggerier.

"Vi kan bruge manifestet til at vise entreprenørerne, hvilke ting, der er vigtige for os", siger projektleder Hassan W. Chaachouh fra Lærernes Pension, "fx har DGNB ikke krav til energiforbruget på hårde hvidevarer, men det har vi. Det giver jo også glæde for vores lejere på den lange bane, at det er gode og energirigtige hvidevarer, der er i lejlighederne".

Hassan W. Chaachouh sidder også i bæredygtighedsudvalget i Bygherreforeningen, så Lærernes Pension er på den måde med til at påvirke udviklingen i byggeriet i Danmark. ■

[TEMA]

GRØNT ER IKKE BARE GRØNT

Det er vigtigt, at det bliver gjort ordentligt, når vi investerer mange millioner kroner på lærernes vegne. Det gælder også den måde, vores investeringer påvirker verden omkring os. Her fortæller ESG Manager Katrine Graabæk Mogensen om nogle af de overvejelser og fokuspunkter, Lærernes Pension arbejder med.

Hvorfor arbejder Lærernes Pension med bæredygtighed?

Fordi vi alle har et medansvar for, hvordan vi påvirker vores samfund. Det gælder også placeringen af vores pensionskroner.

Vi lægger stor vægt på at påtage os det medansvar. Vi sender ikke regningen videre til dem, vores medlemmer har brugt deres arbejdsliv på at sende godt ud i verden. Derfor har vi også en politik for ansvarlige investeringer, som løbende bliver udviklet, så vi gennem vores investeringer kan være med til at bidrage til en ansvarlig og bæredygtig udvikling af samfundet.

Det er vigtigt for os at høre medlemmernes synspunkter i denne proces. Vi har sat en hel dag af til at drøfte forskellige emner inden for bæredygtighed med Medlemsforum her i oktober.

Det er også i stigende grad tydeligt, at der kan være en pris, hvis vi ikke tager dette hensyn. Udover de menneskelige konsekvenser kan virksomheder også blive mødt med sagsanlæg og oprydningsomkostninger, hvis de ikke udviser tilstrækkelig respekt for menneskerettigheder, tager de nødvendige miljøforanstaltninger osv. Også derfor skal vi undgå at være investeret i selskaber, som ikke har tilstrækkeligt styr på, hvordan de påvirker samfundet.

Hvorfor kan det hele ikke bare investeres grønt?

Vores ambition er at sikre, at afkast og hensynet til samfundet går hånd i hånd. Derfor investerer vi kun grønt, når vi vurderer, at det kan give et godt afkast.

Der er heldigvis gode muligheder for at foretage gode, grønne investeringer. De ejendomme, vi er i gang med at opføre, bliver fx certificeret efter en høj bæredygtighedsstandard, DGNB guld. Og sidste år satte vi 1 mia. kr. af til nye projekter inden for vedvarende energi. Og det er bare nogle af eksemplerne.

Vi forventer at sætte endnu mere tryk på de grønne investeringer i de kommende år.

Den globale økonomi står over for en kæmpe omstilling, og det vil kræve enorme investeringer at gennemføre omstillingen – investeringer som pensionsselskaberne har et godt udgangspunkt for at være med i.

Når det så er sagt, så lægger vi stor vægt på at sprede vores investeringer, så vi sikrer et godt afkast. Den grønne teknologi er forholdsvis ny, og i visse tilfælde uprøvet, og inden for nogle områder kan det være vanskeligt at finde investeringer, der direkte fremmer den grønne omstilling. Men det er noget vi, kommer til at arbejde meget med fremover - at tænke bæredygtighed ind i alle vores investeringer.

Hvordan sikrer I jer, at det grønne reelt er grønt?

Det er en stor udfordring. Derfor gør vi bl.a. brug af standarder for grønne obligationer og standarder for byggeri.

Men vi bliver også hjulpet af en masse EU-regulering, der er på vej. Her kommer der standarder for, hvornår investorer må kalde noget "grønt" og "socialt". Og så stilles der krav til, hvilke oplysninger større virksomheder og investorer skal give, så det bliver nemmere at få oplysningerne. Det synes vi er en god ting, og vi bruger meget tid på selv at forstå og efterleve kravene.

Bliver det muligt at vælge et mere bæredygtigt pensionsprodukt?

Et af grundprincipperne for vores pensionsprodukt er solidaritet. Derfor tilbyder vi ét produkt til alle medlemmer, som altså tager hensyn til bæredygtighed i investeringerne, og derfor kan medlemmerne hverken tilvælge eller fravælge en mere grøn linje for deres egen andel af pensionsmidlerne. I stedet tager vi et ansvar på fællesskabets vegne.

De hensyn vi tager, er ikke bare at tilstræbe flere grønne investeringer. Det er også at afholde os fra en række andre investeringer, som våbenproducenter, tobaksproducenter samt olie- gas- og energiselskaber, der ikke er i gang med en omstilling forenelig med Parisaftalen. ■

KATRINE GRAABÆK MOGENSEN
er ESG Manager i Lærernes Pension, og er ansvarlig for at udvikle og implementere selskabets bæredygtighedsindsats i investeringerne.

ESG

HVAD ER NU DET?

ESG er forkortelse af 'Environmental, Social, Governance' som på dansk kan oversættes til et selskabs forhold indenfor miljø og klima, sociale og samfundsmæssige påvirkning og den generelle styring af selskabet (governance).

Pludselig landede denne guldsmed på Katrines skulder under fotooptagelsen. Det er en gulvinget hedelibel, en han, og mon ikke han føler sig hjemme i temaet? Biodiversitet er i hvert fald del af hendes bestræbelser.

[Vidste du det?]

PENGE TIL INVALIDEPENSION

En del af medlemmernes indbetaling til pension går til at dække ved sygdom – populært sagt invalidepension.

Det er penge, vi er forpligtet til at holde særskilt regnskab for, så loven kræver, at vi samler dem i en særskilt buffer. I en del år budgetterede vi for højt med indbetalingerne, så vi fik en alt for stor buffer. Derfor satte vi indbetalingerne til invalidepension ned gennem flere år, for at nedbringe bufferen, og det er lykkedes så godt, at vi formentlig kan få brug for at øge dem igen fra 2022, så vi også i fremtiden har en passende stor buffer til at stå imod med.

Der går under fem procent af din indbetaling til at betale for din invalidedækning, så en regulering af bidraget vil ikke have nogen stor effekt på din pension.

Sidste efterår kunne vi i [pans'jo'n] fortælle om et afkast på -4,5 procent. Ved redaktionens slutning den 30. september i år var afkastet på

6,9%

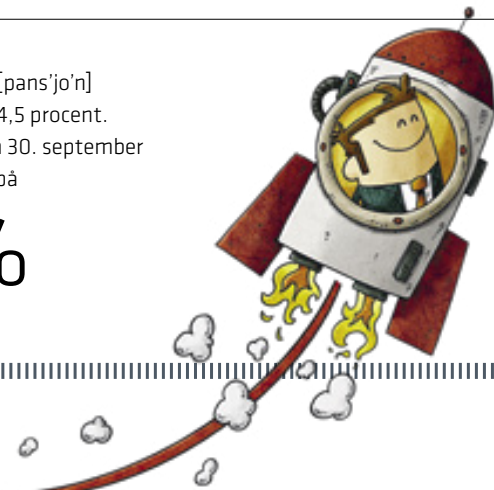

DIN PENSIONSFORMUE HJÆLPER MED AT STABILISERE DANSK ØKONOMI

Danskerne har en enorm pensionsformue, og en opgørelse fra brancheorganisationen Forsikring og Pension viser, at 2/3 af danskernes pensioner, svarende til 2.000 mia. kroner, er investeret i udlandet, fortrinsvist i aktier. Investeringerne og de afkast, de genererer, er et væsentlig bidrag til Danmarks udlandsformue.

Når vi i Lærernes Pension investerer dine pensionspenge, følger vi nogenlunde dette nationale mønster. Hensigten med investeringerne er dog at sikre dig gode afkast over tid og dermed give dig økonomisk tryghed som pensionist og give dig og dine nærmeste økonomisk tryghed ved eventuel sygdom og død. Men det kan ikke desto mindre være en rar tanke, at din opsparing er med til at sikre nationen et økonomipolitisk råderum.

1000+ LEJLIGHEDER

Som en del af investeringerne har Lærernes Pension opført ejendomme i København, Aarhus og Aalborg. I august overdrog entreprenøren 67 lejligheder til os, og dermed nåede vi op på 1.005 boliglejemål.

Medlemmer – og børn af medlemmer – har fortrinsret til lejlighederne, som dog altid lejes ud på markedsvilkår for at sikre bedst mulig forrentning af alle medlemmers pension. Typisk er 20-25 procent af lejlighederne udlejet til medlemmer eller deres børn.

Lærernes Pension får indbetaling fra omkring

86.000

medlemmer

I RUNDE TAL UDGØR KVINDERNE TO TREDJEDELE AF MEDLEMMERNE, MENS MÆNDENE UDGØR ÉN TREDJEDEL.

FLERE END 150.000

I september voksede antallet af medlemmer i Lærernes Pension til over 150.000. Af dem får vi indbetalinger fra omkring 86.000, mens størstedelen af resten - over 40.000 - er såkaldte 'hvilende' medlemmer. Det vil sige medlemmer, der af den ene eller anden grund ikke indbetaler længere, typisk fordi de ikke arbejder som lærere længere.

Da Lærernes Pension stadigt må betegnes som et 'ungt' selskab, har vi endnu ikke så mange medlemmer, der modtager alderspension. Tallet er lidt over 14.000.

INTERNATIONALT SAMARBEJDE

Lærernes Pension har siden 2020 deltaget i The Institutional Investors Group on Climate Change (IIGCC). Det er det europæisk investorsamarbejde der arbejder på at mobilisere kapital dels til overgangen til en økonomi baseret på lavt CO2-indhold og dels til at forbedre samfundets evne til at omstille sig til konsekvenserne af klimaforandringer.

Lærernes Pension er desuden medlem af netværksforummet DanSif, hvor der er dialog mellem danske og nordiske institutionelle investorer om ansvarlige investeringer.

Jeg slog to vejrmøller

i en tysktime, før jeg opdagede, at den var gal

Jeanette Runge har gennem flere måneder været i tæt kontakt med en rådgiver via et såkaldt Kompas-forløb. Det er et tilbud til medlemmer af Lærernes Pension, der har problemer med stress eller bevægeapparatet.

Da jeg en morgen i en tysktime slår to vejrmøller – rent fysisk – for at skabe opmærksomhed, kan jeg mærke, at jeg har mistet min grounding, nu er der kun fjollet standup tilbage", fortæller Jeanette Runge, der har været vant til, at der var tryk på med mange projekter og aktiviteter. Men under coronaen knækkede det for hende:

"Jeg kunne ikke kende forskel på job og fritid længere".

Efter samtale med ledelsen og med to gode kolleger ringede hun blandt andet til Lærernes Pension, fordi en af kollegerne havde fortalt hende, at dér kunne hun få hjælp.

"De kunne hurtigt høre, den ikke var god", fortæller Jeanette Runge, der blev henvist til et Kompas-forløb, hvor hun havde tæt og løbende kontakt.

Jeanette har glæde af sine to heste, hvide Etoile og Phil. Den ro og tålmodighed, der skal til for at opnå tillid og respekt på hestens præmisser, er gavnlig både for den ydre og den indre balance.

LÆS MERE
om Kompas-forløb
på næste side

"Jeg havde ugentlige møder med Anne via Kompas-forløbet. Eller... det var jo telefonsamtaler, men hun var der, og hun gav sig altid tid til mig, og hun så mig som menneske og som individ.

Jeg fik gode impulser fra hende, og på en måde, så det virkede for mig. Jeg har lært meget om at holde hus med min energi, og i perioderne mellem vores samtaler blev det muligt for mig bedre at strukturere mig selv, blandt andet i forhold til søvn.

Og så gav det mig god hjælp at skrive spørgsmål ned mellem vores samtaler, så Anne kunne være med til at sætte flere vinkler på min situation."

Jeanette Runge er oprindeligt uddannet bibliotekar, men har arbejdet som lærer siden 2005. I august, hvor [pan'sjo'n] besøger hende, er hun begyndt i virksomhedspraktik, og begynder at se frem til at kunne vende tilbage til arbejdsmarkedet efter et hårdt halvår.

Man kan mærke hendes energi, selv om hun langt fra oplever at være tilbage til sit sædvanlige selv.

"Jeg ved ikke, om jeg kommer til at undervise i grundskolen igen, i hvert fald er klassestøj og larm i store lokaler noget, jeg har svært ved at håndtere nu, selv om det tidligere har fungeret fint. For eksempel har en kollega nævnt, at jeg var god til at håndtere at sidde og forberede mig i storrum", fortæller hun, der har haft god gavn af at være sammen med sine heste, mens hun har været sygemeldt. Hun har selv undervist i hesteassisteret terapi og kunne derfra bruge mange teknikker og øvelser til at få det bedre igen, selv om hun – som mange andre – kender til, at det kan være udfordrende selv at være den, der har behov for hjælp.

"Jeg havde ugentlige møder med Anne fra Kompas-forløbet over telefonen eller computeren, og på et tidspunkt sagde hun blandt andet, at hvis jeg kunne holde ud at være sammen med mine heste, skulle jeg bare gøre det. Så jeg stod bare dér og mugede ud, uden egentlig at have en plan, men det hjalp mig til at komme op og i gang med hverdagen igen".

Som led i Kompas-forløbet brugte Jeanette også den særlige Kompas-app, der binder tingene sammen for deltagerne i forløbene. Her var der altid overblik over aftaler, planer, referater fra tidligere samtaler.

"Jeg er aldrig før gået i seng klokken 21.30, men det er dér, hvor jeg er nu. Jeg er blevet testet og har fået en ADHD-diagnose, der har fået mig til at gennemgå mit liv baglæns, og født alle mulige tanker om, hvorvidt jeg 'vil være min diagnose' – hvad jeg absolut ikke vil. Men min forståelse af diagnosen gør, at jeg kan bruge den del af mig konstruktivt og afmålt. Og jeg er blevet betydeligt bedre til at skelne mellem tanke og følelse, og blevet bedre til at mærke efter, så jeg føler, at jeg fungerer bedre igen". ■

Kompas'erne

Langt den største del af deltagerne i Kompas-forløbene kommer med stress som den primære eller delvise årsag, mens problemer med bevægeapparatet er hel eller delvis årsag i omkring hvert femte forløb.

Hos Lærernes Pension er cirka fire femtedele af deltagerne kvinder og en femtedel mænd. Det skal dog sammenholdes med, at kønsfordelingen blandt samtlige medlemmer i forvejen er to tredjedele kvinder og en tredjedel mænd.

Geografisk er Kompasdeltagerne fordelt over hele landet – fra Bornholm til Nordjylland, fra storbyer til landkommuner.

Aldersmæssigt er der stor spredning hen over hele arbejdslivet. Dog er der en mindre overvægt for de 50-59-årige.

De fleste, der afslutter et Kompas-forløb, er raskmeldte ved afslutningen.

Tilfredse medlemmer

Flere medlemmer har efter deres forløb skrevet om det:

"Det har været rigtig dejligt at have en uvildig person at tale med. En person som har kunnet stille de kritiske spørgsmål, men hvor man uden hensyntagen til andre har kunne mærke efter og være ærlig i forhold til hvordan man har det. På den baggrund har det været muligt at tale min situation igennem og blive skarp på, hvad der vil være det optimale set ud fra mit eget perspektiv. Samtidig har det været betryggende at tale med en, som har erfaring inden for stressområdet og kan komme med gode råd, men også berolige en med, at det man oplever, er inden for normalen".

"Det var virkelig dejligt at blive ringet op en gang hvor jeg ikke havde fået svaret vedrørende en aftale, og der var gået noget tid. Det virkede rigtig godt, fordi det nemmeste for mig havde været at lade det løbe ud i sandet - men det havde ikke været det bedste for mig".

"Hvad kan I gøre bedre? Udbrede kendskabet til at I findes og at det er en mulighed. Det er vigtigt at få nogen i tale også uden at det er gennem læge og med henvisning, men lige når det opstår".

Kompasforløb

– bliv coachet til bedre sundhedsadfærd

Et kompasforløb er et nyt redskab i Lærernes Pensions hjælpekasse. Hvis du har problemer med stress, eller du er plaget af smerter, kan et kompasforløb være noget for dig.

Forløbet foregår via en app og du får tilknyttet en personlig vejleder med helbredsfaglig baggrund. Din vejleder følger dig fra start til slut og 360 grader rundt om din situation.

Formålet er, at du gennem individuelle coaching samtaler, helhedsorienteret rådgivning og realistisk målsætning, får hjælp til at opnå bedring og fastholde dit arbejde eller til at vende tilbage til arbejdsmarkedet i det omfang som for dig er muligt.

Samtalerne foregår via appen som aftalte videomøder eller telefonisk og du har løbende mulighed for at kommunikere med din vejleder. Du behøver derfor ikke at blive hjemme fra arbejde for at gennemføre forløbet.... dit Helbredskompas er hele tiden ved hånden.

[paŋ'sjo'n]
I 25 ÅR

Det første medlemsblad til lærerne udkom i foråret 1996 som en lille fire siders pamflet. Det var samme år som Bjarne Riis kom øverst på podiet i Tour de France med en ulovlig cocktail i blodet og hvor København var europæisk kulturby. Og omkring 1.300 af vores nuværende medlemmer blev født.

Navn, udstyr og opsætning har ændret sig en del gennem årene, men stadig er formålet at orientere medlemmerne om deres pensionsordning. Både om de emner, vi er forpligtet til ifølge lovgivningen, samt i et bredere perspektiv.

Et blad koster under ti kroner at skrive, trykke og distribuere til hver enkelt medlems postkasse, og selv om vi jævnligt får enkelte henvendelser om, hvorvidt det er nødvendigt at sende et papirblad ud (og endda hele TO blade til medlemmer, der er gift med hinanden), så har undersøgelser hidtil vist generelt stor opbakning til fortsat at modtage bladet.

MEDLEMSFORUM

Lige som med så meget andet, har det seneste halvandet år nok været den mest mærkelige periode i Medlemsforums levetid. Medlemmer af Lærernes Pension er valgt til at have indflydelse på investeringsprincipper og indretning af pensionsordningen.

Cirka samtidig med, at dette blad lander i medlemmernes postkasser, er Medlemsforum i gang med en Fælleskonference, hvor medlemmerne forholder sig til en stribe emner om ansvarlige investeringer, som selskabets bestyrelse gerne vil have input til.

Der er valg til Medlemsforum i sommeren 2022, og med forårets udgave af [pan'sjo'n] vil der komme nærmere oplysninger om, hvordan man kan stille op.

Flotte karakterer fra medlemmerne

Lærernes Pension er udelukkende til for medlemmerne, så derfor er det vigtigt, at medlemmerne er tilfredse. I foråret 2021 fik vi analysefirmaet Megafon til at spørge 1586 medlemmer om, hvor tilfredse de er, og resultatet var opløftende: Der var gode karakterer fra lærerne til deres pensionsselskab.

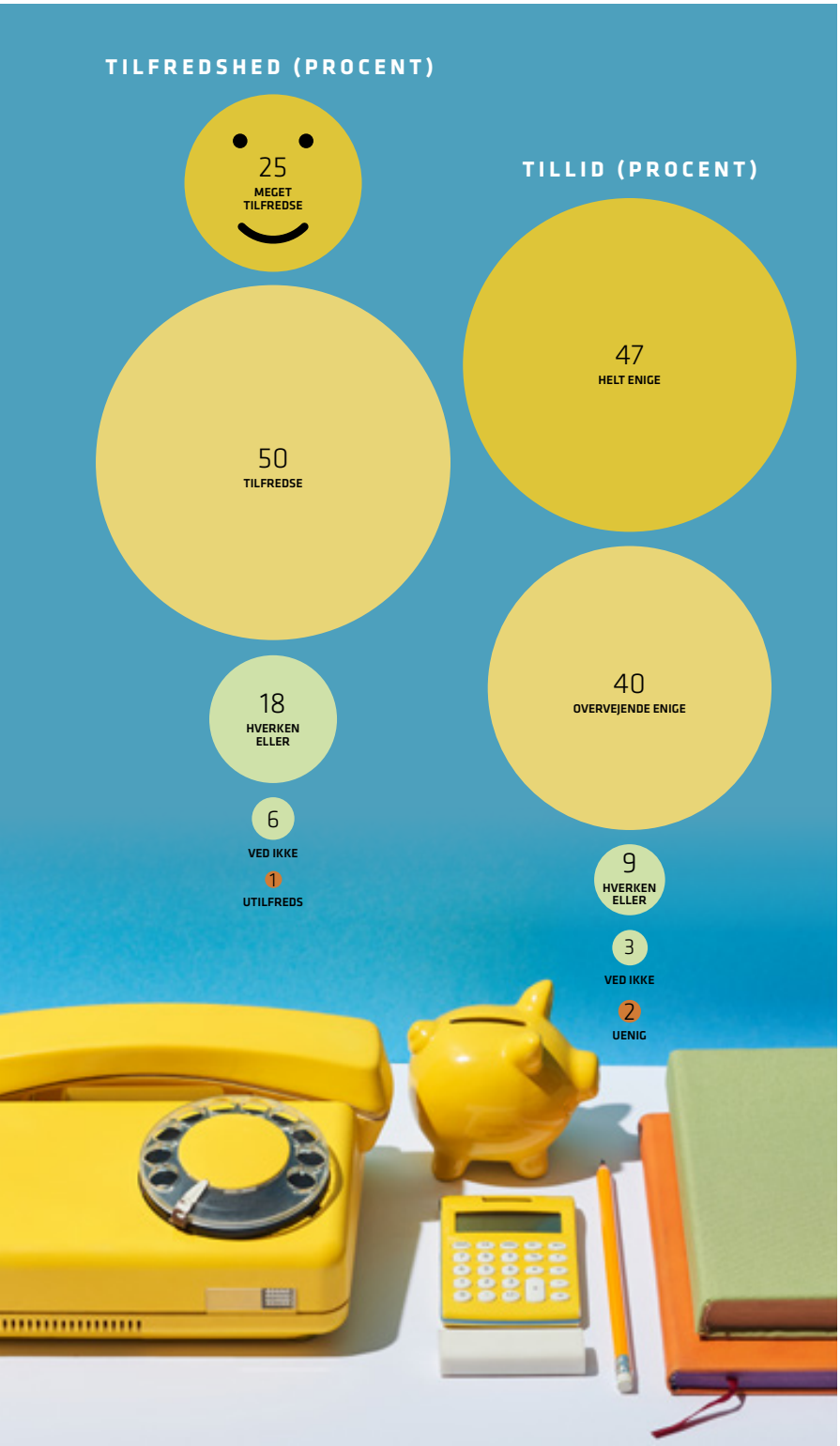

Spørgeskemaet var omfattende, og i en tid, hvor man næsten ikke kan købe en negleklipper eller ringe til sin tandlæge uden at blive bedt om at give udførlige tilbagemeldinger om sin oplevelse, er det dejligt, at så mange ville deltage.

Medlemmerne er tilfredse, trygge og tillidsfulde

Undersøgelsen viste, at medlemmerne overordnet set er tilfredse med deres pensionsordning hos Lærernes Pension. Kun 1 procent angiver at være utilfredse.

Den overordnede tilfredshed med Lærernes Pension er på niveau med en tidligere tilsvarende undersøgelse fra 2015, dog er andelen af de meget tilfredse steget fra 21 til 25 procent. Tilfredsheden er højest blandt mænd og de ældste aldersgrupper.

Også høje karakter til telefonbetjeningen

Der er høstet høje karakter til vores rådgivere, der tager telefoner og besvarer chat og mails. Medlemmerne er meget tilfredse. Hele 92% er enige i, at medarbejderne var venlige og imødekommende. 81% vurderer at de har fået kompetent og saglig vejledning, og 79% ved hvad de skal gøre, efter at have talt med en rådgiver.

Lærernes Pension arbejder hele tiden på at forbedre medlemsoplevelsen, og har stor fokus på forbedring af servicen når et medlem tager kontakt.

De unge ved mindst om deres pensionsordning

Samtidig med den høje tilfredshed og tillid viser undersøgelsen, at relativt mange medlemmer har en meget begrænset viden om både deres pensionsselskab, Lærernes Pension, og deres egen ordning, LærerPension. Når spørgsmålene går tættere på både selskab og ordning må mange ty til 'ved ikke'-svaret. Flere gange må over 40 procent melde pas.

Undersøgelsen viser, måske ikke så overraskende, at de yngste medlemmer ved mindst om Lærernes Pension og deres egen pensionsordning. Niveauet stiger med alderen i takt med, at pensionering bliver mere nærværende.

Topkarakter til information – trods fald i bedømmelsen

I forhold til svarene i den tilsvarende undersøgelse fra 2015 er der i 2021 et lille fald i tilfredsheden med information fra Lærernes Pension. Faldet er ikke større end, at vurderingen stadig falder ind under kategorien for "Den særdeles gode præstation".

Der skal nye undersøgelser til at finde årsagen til det lille fald – og de undersøgelser er sat i gang. For det er vigtigt, at medlemmerne er tilfredse. ■

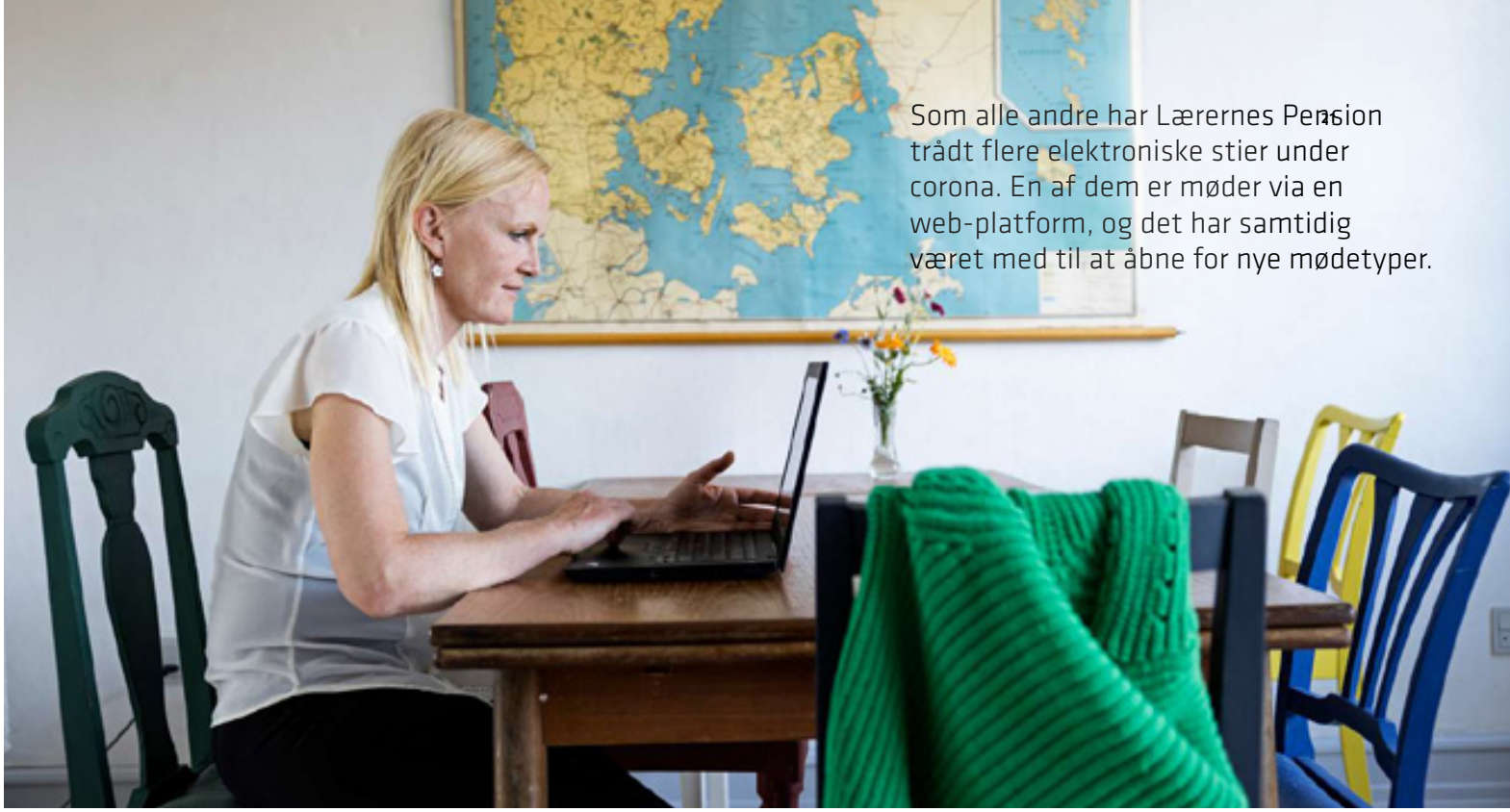

Som alle andre har Lærernes Pension trådt flere elektroniske stier under corona. En af dem er møder via en web-platform, og det har samtidig været med til at åbne for nye mødetyper.

Kom til møde
- også hjemme hos dig selv

Seniormøder
Det er møder for dig, der er overenskomstansat og er fyldt 58 år. Det er en alder, hvor man typisk går i gang med at forberede sit seniorliv; hvornår og hvordan skal man vælge at få udbetalt sin LærerPension og hvordan er det nu med efterlønnen og med folkepensionen?

Møderne findes
- i fysisk form, hvor vi vanen tro byder på middag efter mødet, og hvor man kan have en ledsager med. På de fysiske møder indgår et oplæg om arv og testamente.
- i digital udgave, hvor man kan følge oplæggene hjemmefra og stille spørgsmål undervejs.

Informationsmøder
Alle medlemmer kan have glæde af et af vores informationsmøder, hvor man hører om:
- Din LærerPension – hvad indeholder den?
- Få et pensionsoverblik – sparer du nok op?
- Dine forsikringer – hvordan er du dækket?
- Ændringer i dine arbejdsforhold – hvad skal du være opmærksom på?

Møderne findes
- i fysisk form, hvor vi byder vi på kaffe/te og en eftermiddagssnack
- i digital udgave, hvor man kan følge oplæggene hjemmefra og stille spørgsmål undervejs.

Arv og begunstigelse
Hvem får egentlig penge fra mig, hvis jeg dør, inden jeg går på pension? Og gælder det både penge fra min pensionsordning og fx fra min bolig eller opsparing? Der er mange regler, og de er sådan set klare nok, de kan bare godt være lidt indviklede at holde styr på. Vi har lavet disse tema-møder om Arv og begunstigelse, så man kan sikre sig, at det man efterlader, går til de rigtige.

- Møderne findes i digital udgave

LOG PÅ OG TILMELD DIG
For alle møderne gælder det, at tilmelding foregår efter login på vores hjemmeside – lppension.dk > Mød os

Velkomstmøde for nye medlemmer
Hvad går det der pension egentlig ud på, og hvornår kan man bruge sin pensionsordning til noget? Er man ung, føles pension måske ikke så nærværende og vedkommende, men der er faktisk en del ting, man med fordel kan være opmærksom på.

- Møderne findes i digital udgave

'Gør-det-selv'-møder
Hvis du ikke lige kan finde et møde, der passer, eller du gerne vil dele det med en gruppe kolleger, så kan du også selv arrangere et møde. Det kræver at I kan samle mindst 20 overenskomstansatte kolleger, så stiller vi gerne op.

På bagsiden af bladet kan du se en oversigt over alle de møder, vi har planlagt lige nu, men der kommer løbende nye til, så hvis du ikke lige finder ét, der passer i din kalender, så tjek på hjemmesiden lppension.dk > Mød os

Skovhusene Nord – du har fortrinsret

Skovhusene Nord i kanten af Riis Skov er det tredje af fire byggerier, Lærernes Pension opfører på området, der tidligere husede Psykiatrisk hospital i Aarhus. Bækkelundshusene summer allerede af liv, og Bakkehusene har indflytning i december.

SKRIV DIG OP I DAG

På risskovstrandpark.dk kan du allerede nu skrive dig op på en interesseliste. Marker dig som medlem eller barn af medlem af Lærernes Pension; så vil du få en invitation til åbent hus, før andre får adgang.

Lærernes Pension ejendomsinvesteringer rummer nu flere end 1.000 lejeboliger.

Skovhusene Nord vil efter planen være klar til at modtage sine første lejere i juni 2022, men allerede i slutningen af 2021 begynder udlejningen. Og som i alle de øvrige boligejendomme, Lærernes Pension har bygget, har du som medlem og dine børn fortrinsret til lejlighederne, når udlejningen går i gang. Børn af medlemmer har dog 2. prioritet i forhold til medlemmer – men altså fortrin i forhold til helt udefra kommende, der gerne vil leje.

Tæt på skov, strand og by

Skovhusene Nord er en del af Bindesbøll Byen, bygget op omkring det gamle Psykiatriske Hospital. Bebyggelsen ligger tæt op ad den smukke Riis Skov og få minutters gang fra strand og vand. Fra en del af lejlighederne er der udsigt over Aarhus Bugt, og selv om Skovhusene Nord er tæt på skov og strand, er du alligevel ikke længere fra Aarhus centrum, end at du på cykel kan nå til domkirken på et kvarter.

Ejendommene bliver opført i 2-4 etager og rummer 116 lejligheder i forskellige størrelser. Der vil altså være velegnede boliger både til enlige, til par og til familier. Alle lejlighederne har enten terrasse, tag-terrasse eller altan.

Altid certificeret byggeri

Lærernes Pension har valgt, at alle ejendomme, vi opfører i Danmark, skal være certificeret efter den internationale bæredygtighedsstandard, DGNB. Standarden har fokus på bæredygtighed inden for proces, miljø, totaløkonomi og social og teknisk kvalitet. Lærernes Pensions byggerier certificeres efter DGNB Guld. Det er oplagt at tro, at guld er den bedste certificering, som man kan opnå, men det er det ikke. Man kan nemlig også opnå platin.

"Det er meget dyrt at opnå platin. Guld er flot, og jeg er rigtig stolt af, at vores boligbyggerier er guldcertificerede," siger Maria Mørch, seniorprojektleder i Lærernes Pensions ejendomsafdeling. ■

SKOVHUSENE

116

lejligheder

Fra et til fire værelser

Fra 50 til 107m²

TI ÅR UNDERVEJS

Det er ti år siden, samarbejdet blev indledt om at udvikle den store grund, hvor Psykiatrisk Hospital i Aarhus har liget siden midt i 1800-tallet. Parterne var Lærernes Pension, pensionsselskabet PKA samt entreprenørkoncernen KPC.

Her i 2021 har der været rejsegilde på de to sidste af Lærernes Pensions fire byggerier på grunden, Skovhusene Nord samt senest Bindesbøllhusene. De gamle, markante bygninger er bevaret, men det knap så kønne byggeri fra 70'erne er revet ned og har givet plads til boliger i høj kvalitet.

Bindesbøllhusene er det fjerde byggeri, Lærernes Pension er i gang med på området, og i respekt for de gamle bygninger bliver det ikke bygget med fladt tag:

"Det er dejligt at bygge med sadeltag, også selv om det giver os nogle udfordringer i forhold til solceller", sagde seniorprojektleder Maria Mørch fra Lærernes Pension i sin tale. "Men jeg er sikker på, at arkitekten Michael Gottlieb Bindesbøll, der stod for det oprindelige byggeri, ville være glad for at se dette", sagde hun, mens håndværkere, entreprenører og andre interesserede kunne nyde den traditionelle pølse ved rejsegildet med krans over spærene.

Totalentreprenør Carsten Raundahl fremhævede den gode ånd på byggepladsen, og nævnte at byggeriet står for en meget stor del af verdens CO2-udslip, og derfor har et særligt ansvar. En af indsatserne er blandt andet en detaljeret sortering af det meget affald, der naturligt kommer i en byggeproces, så resterne kan genanvendes bedst muligt.

Bindesbøllhusene forventes klar til indflytning i efteråret 2022, og kort inden da vil også nabo-bebyggelsen Skovhusene Nord stå klar.

Som medlem af Lærernes Pension har man fortrinsret til boligerne, og interesserede kan skrive sig på en interesseliste via risskovstrandpark.dk ■

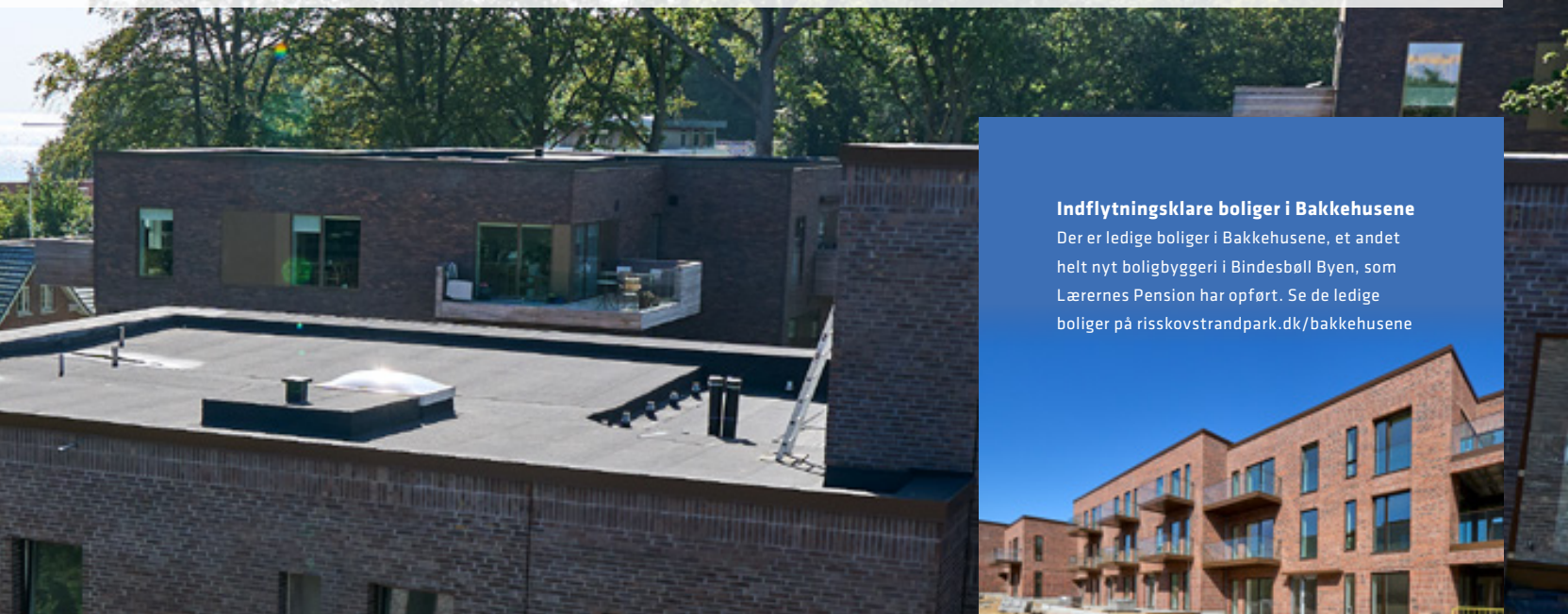

Indflytningsklare boliger i Bakkehusene

Der er ledige boliger i Bakkehusene, et andet helt nyt boligbyggeri i Bindesbøll Byen, som Lærernes Pension har opført. Se de ledige boliger på risskovstrandpark.dk/bakkehusene

Møder

Deltag gratis!

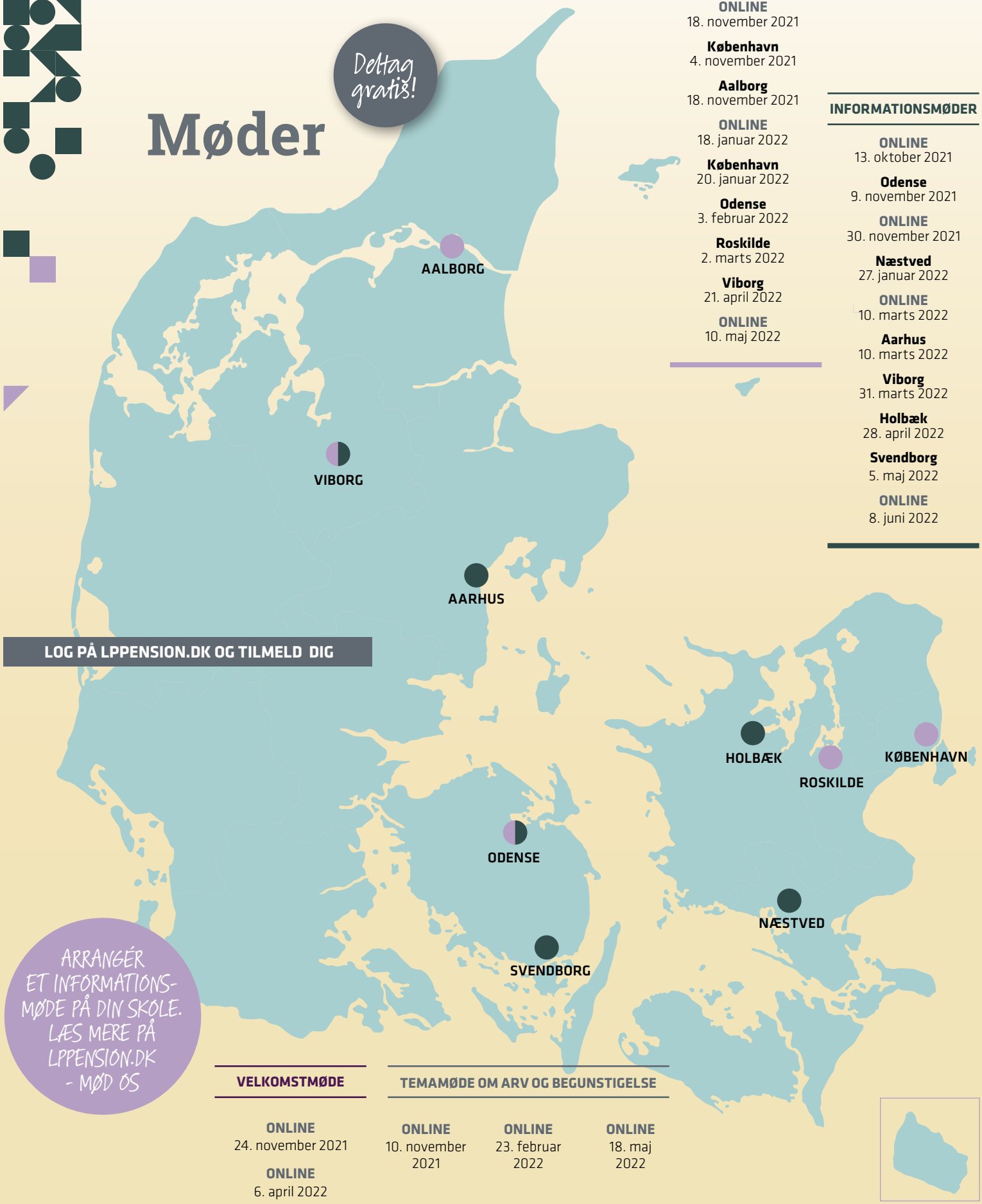

LOG PÅ LPPENSION.DK OG TILMELD DIG

ARRANGÉR ET INFORMATIONS-MØDE PÅ DIN SKOLE. LÆS MERE PÅ LPPENSION.DK - MØD OS

SENIORMØDER

ONLINE
28. oktober 2021

ONLINE
18. november 2021

København
4. november 2021

Aalborg
18. november 2021

ONLINE
18. januar 2022

København
20. januar 2022

Odense
3. februar 2022

Roskilde
2. marts 2022

Viborg
21. april 2022

ONLINE
10. maj 2022

INFORMATIONSMØDER

ONLINE
13. oktober 2021

Odense
9. november 2021

ONLINE
30. november 2021

Næstved
27. januar 2022

ONLINE
10. marts 2022

Aarhus
10. marts 2022

Viborg
31. marts 2022

Holbæk
28. april 2022

Svendborg
5. maj 2022

ONLINE
8. juni 2022

VELKOMSTMØDE

ONLINE
24. november 2021

ONLINE
6. april 2022

TEMAMØDE OM ARV OG BEGUNSTIGELSE

ONLINE
10. november 2021

ONLINE
23. februar 2022

ONLINE
18. maj 2022